

MEDYCYNA W POLSCE PRZEDROZBIOROWEJ _____ 1

Janusz Skalski

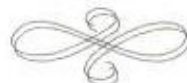
Początki lecznictwa na ziemiach polskich _____	3
Medycyna w średniowiecznej Polsce _____	8
Kościół i medycyna _____	8
Medycyna klasztorna _____	11
Szpitalnictwo _____	12
Leprozoria _____	17
Stan zdrowotny populacji Polski _____	19
Rozwój nauk _____	21
Powstanie Akademii Krakowskiej _____	24
Wybitni uczeni _____	32
Diagnostyka i terapia _____	40
Choroby i epidemie _____	43
Lekarze nadworni _____	53
Działalność chirurgiczna _____	58
Renesans _____	60
Filozofia i miejsce medycyny _____	60
Paracelsus i jego nauka _____	62
Uwarunkowania środowiskowe _____	64
Choroby i epidemie _____	66
Upowszechnienie wiedzy medycznej _____	70
Wybitni przedstawiciele medycyny renesansu _____	79
Szkolnictwo medyczne _____	90
Chirurgia _____	94
Schyłek renesansu _____	101
Podsumowanie _____	102
Medycyna polska w XVII i XVIII wieku _____	102
Lecznictwo ludowe, szarlataństwo _____	105
Kształcenie _____	107
Wybitni medycy baroku _____	112
Podsumowanie _____	120
Medycyna w zamyśle Komisji Edukacji Narodowej – <i>Maria J. Tiuros</i> _____	125

MEDYCYNĄ W OKRESIE ZABORÓW	137
Sytuacja polityczno-społeczna – <i>Stanisław Zwolski</i>	139
Ostatnie lata I Rzeczypospolitej	139
Od III rozbioru do powstania listopadowego	141
Powstania przeciw zaborcom – reperkusje	143
Lata 1864–1914	145
Organizacja ochrony zdrowia – <i>Stanisław Zwolski</i>	149
Między I rozbiorem a Kongresem Wiedeńskim	149
Ochrona zdrowia do powstania styczniowego	151
Po powstaniu styczniowym	154
Wyższe szkolnictwo medyczne – <i>Stanisław Zwolski</i>	157
Kraków	157
Księstwo Warszawskie (1809–1815)	160
Wolne Miasto Kraków (1815–1846)	161
Po upadku Wolnego Miasta Krakowa	162
Autonomia	163
Lwów	171
Warszawa	174
Wydział Akademicko-Lekarski (1809–1816)	175
Wydział Lekarski Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego (1816–1831)	176
Akademia Medyko-Chirurgiczna (1857–1862)	179
Wydział Lekarski Szkoły Głównej Warszawskiej (1862–1869)	181
Wydział Lekarski Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego (1869–1915)	183
Wilno	187
Cesarski Uniwersytet Wileński	189
Akademia Medyko-Chirurgiczna	191
Poznań	192
Anatomia prawidłowa – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	193
Pierwsza połowa XIX wieku	193
Kraków	193
Lwów	197
Warszawa	198
Wilno	200
Druga połowa XIX wieku	202
Kraków	203
Lwów	211
Warszawa	215
Fizjologia – <i>Andrzej Śródka</i>	219
Anatomia patologiczna – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	225
Kraków	226
Lwów	240
Warszawa	244
Patofizjologia – <i>Andrzej Śródka</i>	251
Farmakologia – <i>Andrzej Śródka</i>	257
Choroby wewnętrzne – <i>Bożena Urbanek</i>	259
Wstęp	259

Pierwsza połowa XIX wieku	260
Wolne Miasto Kraków	260
Lwów	264
Warszawa	264
Wilno	270
Poznań	273
Ogólne cechy rozwoju interny	274
Druga połowa XIX wieku. Czasy terapii racjonalnej	275
Kraków	276
Lwów	279
Warszawa	279
Wilno	288
Poznań	289
Ogólne cechy rozwoju interny	290
Pediatrica – <i>Barbara Kowalewska-Kantecka</i>	293
Wstęp	293
Przełom XVIII i XIX wieku	294
Pierwsza połowa XIX wieku	296
Druga połowa XIX wieku	301
Przełom XIX i XX wieku	305
Zakończenie	308
Chirurgia – <i>Wojciech Noszczyk</i>	309
Kraków	309
Początki nauczania chirurgii na Uniwersytecie Jagiellońskim	309
Oddział chirurgiczny Szpitala św. Łazarza	315
Klinika Jana Mikulicza	316
Krakowska klinika Ludwika Rydygiera	318
Chirurgia krakowska na przełomie XIX i XX wieku	320
Lwów	321
Studium Medyko-Chirurgiczne	321
Chirurgia w Szpitalu Powszechnym Krajowym	321
Chirurgia w Dziecięcym Szpitalu św. Zofii	322
Poliklinika Powszechna	323
Klinika Chirurgiczna Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego	324
Warszawa	327
Pierwsze kliniki chirurgiczne w Warszawie	327
Chirurgia w czasie powstania listopadowego	328
Chirurgia warszawska w okresie międzypowstaniowym	329
Chirurgia w Akademii Medyko-Chirurgicznej	330
Chirurgia w czasie powstania styczniowego	332
Kliniki chirurgiczne Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego	333
Ordynatorzy i oddziały chirurgiczne w latach 1864–1899	335
Chirurgia w pierwszych latach XX wieku	337
Wilno	338
Chirurgia na Cesarskim Uniwersytecie Wileńskim	338
Chirurgia w Cesarskiej Akademii Medyko-Chirurgicznej	341
Chirurgia wileńska w drugiej połowie XIX wieku	342
Poznań	342
Kształcenie chirurgów	342
Chirurgia w Szpitalu Sióstr Miłosierdzia	343
Chirurdzy w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk	346
Początki nowoczesnej chirurgii	347
Pierwsze lata XX wieku	351

Pomorze	352
Podsumowanie	356
Ginekologia i położnictwo – Edmund Waszyński	359
Wstęp	359
Kraków	359
Lwów	362
Warszawa	364
Wilno	367
Poznań	369
Postępowy nurt położnictwa polskiego	371
Postępowy nurt ginekologii polskiej	372
Otolaryngologia – Andrzej Kierzek	373
Kraków	373
Lwów	376
Warszawa	378
Wilno	384
Inne miasta	384
Zakończenie	386
Psychiatria – Tadeusz Nasierowski	387
Kraków	387
Lwów	390
Warszawa	391
Wilno	395
Wielkopolska	395
Życie naukowe	396
Dermatologia i wenerologia – Maria Błaszczyk-Kostanecka	397
Kraków	398
Lwów	400
Warszawa	401
Wilno	403
Łódź	404
Poznań	404
„Przegląd Chorób Skórnych i Wenerycznych”	405
Okulistyka – Hanna Celnik	407
Wyodrębnienie się okulistyki jako samodzielnej specjalności	407
Najczęstsze choroby oczu i sposoby ich leczenia	408
Kraków	409
Lwów	411
Warszawa	412
Wilno	415
Medycyna sądowa – Tomasz Konopka	417
Pierwsze katedry medycyny sądowej	417
Stan medycyny sądowej w pierwszej połowie XIX wieku	419
Medycyna sądowa w drugiej połowie XIX wieku	420
Higiena i epidemiologia – Józef P. Knap, Kazimierz R. Dragański	427
Filozofia medycyny – Ryszard W. Gryglewski	437

Pionierzy	437
Pojęcie choroby	438
Metodologia medycyny	440
„Krytyka Lekarska”	442
Logika medycyny Władysława Biegańskiego	446
Metapsychologia Juliana Ochorowicza	448
Filozofia medycyny jako część edukacji lekarskiej	449
Estetyka i medycyna	450
Etyka lekarska – <i>Józef Borówka</i>	451
Historia medycyny – <i>Ryszard W. Gryglewski</i>	465
Dorobek polskiej historiografii medycznej w pierwszej połowie XIX wieku	467
Doktoraty z historii medycyny	472
Idea powołania katedry historii medycyny	472
Kolekcje muzealne i powrót do idei utworzenia katedry historii medycyny	474
Historia medycyny w początkach XX wieku	475
Towarzystwa lekarskie – <i>Krzysztof Brożek</i>	479
Towarzystwa ogólne	479
Zabór rosyjski	479
Zabór austriacki	481
Zabór pruski	482
Towarzystwa specjalistyczne	482
Zjazdy towarzystw	483
Czasopisma towarzystw	484
Biblioteki towarzystw	484
Galicyjskie izby lekarskie – <i>Zygmunt Wiśniewski</i>	485
Lekarze w Akademii Umiejętności – <i>Izabela Gac</i>	487
Struktura Akademii Umiejętności	488
Działalność Akademii Umiejętności	489
Wydawnictwa medyczne Akademii Umiejętności	489
Finansowanie Akademii Umiejętności	490
POSŁOWIE	491
<i>Zdzisław Gajda</i>	
SPIS ILUSTRACJI	495
SKOROWIDZ NAZWISK	505
Wykaz skrótów	520

